BURDUR

HALKEVİ DERGİSİ

Cilt: 2 Sayı: 19 - 22

İÇİNDEKİLER

Tekrar çıkarken	Burdur Halkevi
Barbaros ve Preveze destanı	Hadi Okan
Dieu (Fransızcadan)	Enver Barlas
Hıdır Baba	Mehmet Toppara
Burdurdan çizgiler	İ. Zeki Burdurlu
Paraşütçünün duyguları	Mehmet Kayalı
Yurt köşesi	Refik Çokşen
Burdur ziraat dairesinde	Abdullah Aşçı
Halit Asım ve biz	İ. Zeki Burdurlu
Eğitim ve öğretim işinin aldatıcı cephesi . .	Ferit Çamoğlu
Hazır cevap (Almancadan)	Mehmet Özgen
Para ve Allah (Hikâye)	Abdullah Aşçı
Halkevi haberleri	

ŞİİRLER

Hasan Barlas — İskender Kördüğüm — Necip Pehlivan — Vehbi Kızılgün — A. Şermet — N. Doğan Erman

BURDUR — CUMHURİYET BASIMEVİ

İDARE MERKEZİ: [*]
Burdur Halkevi

TERTİP HEYETİ:
Halkevi Dil, Edebiyat kolu

[*] Yazılar: Yazı işleri müdürlüğü adresine gönderilmelidir.

BURDUR

HALKEVİ DERGİSİ

CİLT: 2 SAYI: 19-22

TEKRAR ÇIKARKEN

Halkevlerimizin neşriyat sahasında attıkları adımların müsbet delillerini gördükçe, güvencimiz bilgimizle birlikte aynı tempoyu tutuyor.. Bunların türlü seslerle türlü Türk şehirlerinin varlıklarını terennüm etmeleri bizi, yeni bir mecranın temiz ve saf yenilikleri ile yıkayor. Bu yıkanışlar da görüş, duyuş, hissedişlerimizin orijinalleşmesi fikir alanlarımızın ufuklarını, vaidli çağrışlarla dolduruyor.. Bu sebeple Halkevleri dergi ve kitaplarını seviyor, okuyor, benimsiyoruz.

«Burdur» mecmuasını tekrar çıkarırken, ilk hamlemizde verilen sözün cazibeli tesirini duyuyoruz. Ve çalışma, müsbet eserle övünme gururunu bir şuur halinde yaşıyoruz.

Türlü maddî sıkıntılarla -matbaasızlık- bir kaç aydır çıkamıyan «Burdur'un» bu sayısını sunarken ayrıca bir haz içindeyiz. Bu geri kalışı yeni atılışlarla katedeceğimiz mecmuamızın yaşamasile ispat olunacaktır.

Bu vesile ile okuyucularımızdan özür diler, normal şerait içinde mecmuamızı devam ettireceğimizi vadederiz.

BURDUR MECMUASI

Tarihten yapraklar:

Barbaros ve Preveze destanı

HADİ OKAN

Türklerin, karalarda tarih sahifelerine şanla, şecaatle dolduran binlerce kahramanları olduğu gibi denizler üzerinde de Türk olduğunu isbat etmiş kılıcının çeliğine aşkolsun dedirtmiş, yüzlerce düşman kalemlerini methleri uğrunda kullandırmış babayiğitleri vardır. Deniz deyince, bahriye deyince, donanma deyince hemen en küçüğümüzden en büyüğümüze kadar ağızlarımızda şu isim çalkanır: Barbaros Hayrettin Paşa...

Dörtyüz üç yıl önce Akdenizi bir Türk gölü haline koyan, Preveze önlerinde Avrupa devletlerinin Amiral geçinen mağrur Andredoryasına kaçacak delik arattıran koca Hızır reis. 1546 yılının 4 Temmuzunda İstanbulda gözlerini dünyaya yuman bu ebediyet yolcusunu ölümünden 392 yıl sonra 28 / 9 / 938 tarihinden itibaren kendi eseri olan Preveze destanile candan anmağa başladık. Bu merasim muhtelif şekillerle her sene Barbaros ihtifali namı altında yurdun her köşesinde tekrar edilmektedir. Torunlarının bu kadirşinaslığı karşısında kutsal ruhu kim bilir ne kadar şadolmaktadır. Nankör Osman oğulları onu yalnız Beşiktaşta bir türbeye koymakla iktifa ettiler. Asırlarca ihmal ederek kimin neşi olduğunu, neler yaptığını etraflıca nesillerimize anlâtmadılar. Fakat kendi büyüklüklerini tanımak, onlara lâyık oldukları yüce mevkileri vermeği en başlı bir ödev olarak tanıyan asil Cumhuriyet hükûmetimiz kadirşinaslığını gösterdi. Preveze deniz kahramanlığının 400 üncü yıldönümü münasebetiyle 28 / 9 / 938 tarihinde İstanbul yerinden oynadı. Beşiktaş heyecana geldi. Türk donanması en eski baş Amiralının Preveze destanile nümayiş yaptı. Bugün tamir edilen türbesinin etrafı geniş bir park halini almak üzeredir. Yarın da müze olacaktır. Barbaros'un hayatı bir destan, Prevezesi bir hârikadır. Destanı okumadan, hârikasını bestelemeden önce okuyucularımın kıymetli müsaadeleriyle çok ehemmiyetli bir nokta üzerinde durmak isterim: Ötedenberi Avrupalılarda garip bir itiyat vardır. Bizde her hangi bir meslekte fevkalâde bir şahsiyet zuhur ettimi, onu daima Türk olmıyan bir unsura mensup göstermek isterler. İşte garp müverrihleri de babası Sipahi Yakubun rum dönmesi olduğunu söylemek suretiyle Barbarosun milliyetini tahrif etmek gayretini göstermişlerdir. Nitekim Kayserinin Kesi nahiyesinin Ağromos köyünden Abdülmennan oğlu Mimar Koca Sinanı da Hristo adlı bir rumun oğlu diyecek kadar kuru ve gülünç bir iddiaya sapmaktan da çekinmemişlerdir. Halbuki göksümüzü gere gere haykırabiliriz. Koca Barbaros da, Mimar Koca Sinan da Türk oğlu Türktürler. Bu bayağı ve boş iddialar çok kuvvetli delillerle çürütülerek ecnebi müverrihleri kafalarına fırlatılmıştır. Mimar Koca Sinan mevzumuzun dışında kaldığı için şimdi Barbaros üzerinde duralım. Barbaros kendi tercümei halini Kanunî Sultan Süleymanın emriyle

en hurdo tafsilâtına kadar yazdırmıştır. Sinan isminde bir denizciye dikte ettirdiği bu eserde Türk oğlu Türk olduğunu, babasının ve dedelerinin sipahi bulunduğunu sarahatle söylemektedir.

Barbarosla beraber yıllarca fırtına geçirmiş ve onun muharebelerine iştirâk etmiş olan (Muradî) isimli bir şair de (fetihname) namını verdiği manzum bir eserle büyük amiralın Midilliye harben gelen sipahilerden olduğunu tasrih eylemiştir. Kâtip Çelebi (Tuhfetülkebar) nam eserinde Barbarosun babası Yakup beyi sade sipahi değil sipahi zade diye kaydetmiştir. Esfar bahriyei osmaniye de bunu teyit eder.

Fatih sultan Mehmet 1462 yılında eflâk seferinden evdetle Midillinin fethinde bulunmak için Geliboluya geldiği zaman Vardar Yeniceli Yakup bey isminde bir genç sipahide orduya karışarak Midilliye geçmiştı. Adanın fethinden sonra ordu avdet etmiş, fakat Yakup bey Vardar Yeniceye dönmemişti. Tayin olunan muvazzaf askerlerle birlikte Midillide yerleşmişti. İşte Barbarosun babası olan bahtiyar Türk budur. Barbarosun asıl adı (Hızır) dır. (1460 - 1466) yılları arasında doğmuştur. Tarihçiler doğum tarihi üzerinde kat'î bir rakam göstermemektedirler. Hızırın İshak ve Oruç adlı kendinden büyük iki, İlyas adında kendinden küçük bir kardeşi vardı. Babalarının ölümünden sonra Oruç, Hızır ve İlyas gemici oldular. İlkin babalarının servet yardımiyle vücude getirdikleri gemilerle komşu sahillerle ticaret etmeğe başladılar. İshak Midillide kaldı. Oruç Mısır ve Trablusşama, Hızır da diğer biraderi İlyasla Selânik ve Sereze gidip geliyordu. Bir gün bu tüccar kardeşlere bir falâket çarptı. Trablusşama giderlerken Türkün can ve malini kendilerine helâl bilen ve haklarında her türlü zulümlerin icrasını dinî kaideleri olarak sayan Rodos şövalyeleri kuvvetli tekneleriyle bunların önüne çıktılar. Şiddetli bir kavga başladı. Fakat Senjan şövalyelerinin o meşhur harp gemilerine mukavemet bir tüccar teknesi için elbette mümkün değildi. Bu harpte henüz çocuk denilebilecek kadar bir yaşta bulunan İlyas şehit oldu. Hızır da esir edilerek Rodos zindanına atıldı. İşte Barbarosu korsanlığa sevkeden bu hadisedir. Şövalyelerin elinde ne kadar müddet kaldığı, ne vasıta ile kurtulduğu pekte muayyen olarak malûm değilse de o zaman Karaman valisi olan Osmanlı şehzadelerinden sultan Korkudun Antalyada korsanlığa sülûk için müsaade istemesine ve Rodos şövalyelerinden intikam almak için on sekiz oturak bir gemi ile denize çıkmasına bakılırsa bunun 915 - 919 hicrî ve 1508 - 1513 milâdî yılları sırasında olması lâzımgelir. İşte tarihte Barbaros kardeşlerin sergüzeştlerindeki en karanlık nokta burasıdır.

Elde mevcut tarihi vesika ve vakayinameler birdenbire Akdenizin şark havzasından garp havzasına atladığı cihetle bizde tarihimizin bu kahramanını takip etmek üzere bu cihetlere dümen doğrultmak mecburiyetindeyiz. Yalnız yine bu vesikalara dayanarak şurasını ilâve etmek zaruretindeyiz ki Barbaros'un şark havzasından garp havzasına geçmesi, hâmisi olan şehzade Korkud'un kardeşi Yavuz sultan Selim tarafından öldürülmesi ve Anadolu

kıyılarında korsan gemileri dolaşmasının menedilmesinden ileri gelmiştir. Hızır reisin garp havzasına hareketinde yanında ağabeysi Oruç reisin olmadığı ve hareket tarihinin Yavuz sultan Selimin tahta çıkışı tarihi olan 919 hicrî yılına tesadüf eylediği bütün müverrihlerce kabul edilmiş bir keyfiyettir. Hızır reis, garp havzasında büyük kardeşi Oruç reisle birleşerek Tunus taraflarına çekildi. İki kardeş Tunusta (Beni hafaza) hanedaniyle ittifak ettiler.

Tunus emiri ganimet malinden beşte biri kendi hazinesine verilmek şartiyle (Holkuluod) dedikleri (Goleto) kalesini bunlara tahsis etti. İşte Barbaros'un ilk deniz üssü budur. İki kardeş böyle bir deniz istinat noktasını bulduktan sonra faaliyetlerine germi verdiler. Bir aralık Barbaros, Yavuz sultan Selime hulûsi için zapteylediği çuha tüğlü bir Fransız gemisini İstanbula gönderdi. Padişah da mukabele olarak hil'atlerle iki gemi armağan etti. Bundan cesaret alan Hızır reis Afrika sahillerinde (Bucaye) ile (Ercil) mevkilerini harben işgal etti. Artık daimî muvaffakıyetler Barbaros kardeşlerin hem kuvvetini, hem şöhretini arttırmıştı. Midilliden gelen biraderleri İshak reisin de kendilerine iltihakı üzerine üçleşen Barbaroslar artık İspanyol, Venedik, Fransız, Papa ve Ceneviz ticaret gemilerine karşı taarruza girişmekten yılmıyorlardı. Bu vukuat Yavuzun Mısır seferi sırasında vaki oluyordu. Barbaros Mısırda bulunan padişaha bilvasıta bir daha sadakat ve ubudiyetini arzettiğinden yine iltifata mazhar oldu. Maksadı kendisini Cezayir beylerbeyi tanıtmaktı. Nihayet 1516 milâdî yılında Cezayirin son emiri Mevlâ Süleymanın katli üzerine bilfiil Cezayir kalesini ele geçirdi. Şimdi, Hızır reis şöhretli bir korsan mevkiinden yükselmiş ve küçük bir hükûmet sahibi olmuştu. Fakat Avrupa devletlerinin gayzını üzerinde teksif etmişti. İlkin Fransızlar, sonra İspanyollar Hızır reisi Afrika sahillerinden uzaklaştırmak için hamle gösterdiler. Büyük donanmalar gönderdiler. Fakat hep inhizama uğradılar. Bu çetin muharebeler sırasında evvelâ İshak reis, sonra (Telmesan) da Oron kalesi kumandanı (Margi Dögomar) le yaptığı bir savaşta baba Oruç şehit oldular. Bu suretle Cezayir hâkimiyeti müstakillen Barbaros'a kaldı. Barbaros, İspanya amirali Ferdinandın (110) parça gemiden mürekkep büyük bir donanma ile yaptığı kuvvetli bir taarruzu da püskürttükten sonra düşündü. Akdenizle alâkadar olan hristiyan hükûmetlerin hepsile yalnız başına mücadeleyi müşkül buldu. Kendi milletinden, aslan merbut ve mensup olduğu devletten yardım aramayı muvafık buldu. O vakitler Osmanlı tahtını, garp müverrihlerinin istisnasız bir dil birliğile büyük ve muhteşem manasına olan (Grand) ve (Magnifique) diye yazdıkları Osmanlı tarihinin ise sadece Kanunî diye andıkları, Yavuz sultan Selimin oğlu Süleyman işgal etmekte idi. Barbaros'un şöhretine, liyakatine, meclubiyeti vardı. Muhtelif vesilelerle muhabereleri sebketmişti. Binaenaleyh anlaşma kolay oldu. Ve Barbaros 1533 de donanmasile İstanbula hareket etti. Bu sırada derya kaptanı Ahmet paşa, Osmanlı donanmasile Navarinde idi. İki kaptan burada buluştular ve konuştular. Sonra bazı

LAMARTİNDEN:

Dieu - ALLÂH

Çeviren: ENVER BARLAS

Evet, ruhum zincirlerini sarsmaktan hoşlanır. Beşerî sefaletlerin yükünden kurtulup duygularımı vücutlar âleminde dolaşmağa bırakarak kolaylıkla ruhlar âlemine yükselirim.

Bu göze görünen kâinatı orada ayaklarım altında çiğneyerek mümkünün boşluklarında serbestçe yüzerim.

Geniş mahbes içinde sıkışıp kalmış ruhum için ufukları olmıyan bir mesken lâzımdır. Engin denizlere düşen bir su damlası gibi düşüncem de sonsuzluğun sinesinde erir ve orada kazanın ve ezeliyetin kraliçesi gibi zamanı, payansızlığı ölçmeye, yokluğa yaklaşmağa, varlığı ihata ve Âllahın bilinmeyen mahiyetini idrâk etmeğe yeltenir.

Fakat duyduklarımı ifade etmeğe gelince bütün sözlerim kudretsiz cehit ler halinde dudaklarımda söner; ruhum konuştuğunu zannederken dolaşan dilim düşüncemin gölgesi olan boş seslerle havayı döymekten başka bir şey yapmaz.

Âllah, ruhlar için iki nevi lisan yaratmıştır ki bunlardan biri telaffuz edilen sesler halinde havaya uçar. İşte insanlar arasında öğrenilen bu mahdut dildir. Ve içinde bulunduğumuz menfanın ihtiyaçlarını tatmine kâfidir; ve aynı zamanda fanîlerin kararsız talilerini takiben iklimlere göre deyişir, yahut zamanla birlikte göç eder.

İrsî, ulvî, ümmî ve hudutsuz olan diğerine gelince bu, yüzen zekâların kablî bir dili olup kat'iyen havalara yayılan ölü bir sesten ibaret değildir; duyan kalplerde yaşar, ruh onu söyler, yalnız onu işitir ve onunla ifade eder. Hissedilen dil dokunur aydınlatılır ve alevlendirir. O, yalnız ruhun duyduğu şeylerin yakıcı tercümanları olan alıları, hararetle dolu iştiyakları ve hamleleri ihtiva eder. Bu göklerin dilini sadece dua konuşur; onu bu toprak üzerinde yalnız şefkatli aşk anlayabilir.

Uçmaktan sonsuz bir zevk duyduğum saf iklimlerde vect, onu bana ilham için peşimden takip eder. Bu derin gecede yalnız o benim meş'alemdir. Ve akıldan daha iyi bana bu dünyayı izah eden de odur.

O halde gül, o benim kılavuzum olduğu gibi senin için de aynı hizmeti yapmasını isterim. Ateşten kanatlarile bırak seni de alsın götürsün. Dünyanın gölgesi şimdiden bakışlarımızda siliniyor. Zamanın elinden kurtuluyor, boşluğu atlayıp geçiyoruz. Ve işte şeniyetin ezelî nizamı içinde hakikatle harşı karşıya bulunuyoruz.

Gurubu, fecri olmayan bu evrensel yıldız, kendi kendine tapınan bu büyük kül Âllahın ta kendisidir. Var olan odur, bütün her şey ona aittir; payansızlık, zaman onun sonsuz varlığının halis unsurlarıdır. Kaza onun meskeni, ezeliyet onun yaşıdır. Gün onun bakışı, dünya ise hayalidir. Bütün kâinat elinin gölgesi altındadır. Göğsünden ezelî vakıalarla akıp giden varlık, bu uçsuz bucaksız kaynaktan beslenen bir nehir gibi, ondan taşan ve yine her şeyin başladığı yerde sona erer.

Kendisi gibi hudutsuz olan mükemmel eserleri doğarken onları ya-

ratan eli takdis ederler. Her nefes alıp verişinde sonsuzluğu doldurur. Onun için istemek, yapmak, mevcut olmak yaratmak demektir.

Her şeyi kendinden çekip çıkaran her şeyi yine kendisine getiren ulvî iradesi yüksek kanunudur. Bu gölgesiz metin irade aynı zamanda kudret, nizam, adalet ve hikmettir. Mevcudiyet sahibi olan her şey üzerinde onu dilediği şekilde tatbik eder. Adem derece derece ona kadar yükselir. Zekâ, aşk, kudret, güzellik ve gençlik bunların kâffesini hiç bir zaman tükenmemek üzere verebilir. Ve boşluğu kıymetli armağanlariyle ağız ağıza doldurarak varlığın sonuncu sıralarından ilâhlar çekip çıkarabilir. Fakat bu elinin yarattığı ilâhlar, bu kudretinin oğulları kendilerile onun arasındaki sonsuz mesafeyi ölçmekle beraber, tabiatları icabı, kendilerini bu yaratmış olan varlığa ulaşmak isterler. Her şeyde onların gayesi bu ulvî varlıktır. O ise tek başına kendisine kâfi gelmektedir. Bütün ruhların tapındığı, İbrahimin kölelik ettiği, Fisagorasin tehayyül ettiği, Sokratın haber verdiği "Eflatunun„ da yarı görür gibi olduğu Âllah işte bu Âllahtır. Kâinatın akla ilham ettiği, adaletin beklediği, bahtsızların ümit ettiği ve nihayet isyanın toprak üstünde göstermeğe geldiği Âllah ta bu Âllahtır.

Bu insan eliyle imal edilen Allahlardan olmadığı gibi ne İmpostur tarafından hatalı olarak izah edilen, ne de safdil dedelerimizin titreyerek tapındığı ve yalancı papasların eli altında yorulmuş Âllahtır. O, yalnız ve tektir. O, âdildir, iyidir. Toprak onun eserlerini görür, gökler onun adını bilir.

Onu tanıyan bahtiyardır. Hele, dünyanın bilmeyerek ona hakaret ettiği bir sırada, gece kandillerinin dindar ışıkları altında, yalnızca, imanının kendisini sevkettiği mihraba yükselen insan çok daha bahtiyardır. Orada aşk ve minnetle kendini harcayarak onun huzurunda tıpkı buhur gibi ruhunu yakar. Fakat ona kadar çıkabilmesi için muazzam ruhumuzun yüksekliğindeki kudret ve faziletinden ödünç alması lâzımdır. Göklere alevden kanatlar üzerinde uçmak gerektir. Aşk ve arzu ruhun kanatlarıdır. Ah ben de neye insanların genç, ellerinden henüz yeni çıkmış zaman itibarile ona yakın, masumiyet bakımından daha çok yakın oldukları Âllahla konuşup önünde yürüyebildikleri bir çağda doğmadım. Neye dünyayı ilk güneşinde görmedim?. Niçin insanın sesini ilk uyanışında işitmedim. Her şey ona senden bahsettiriyordu. Sen de bizzat onunla konuşuyordun. Kâinat senin ulvî hikmetini teneffüs ediyordu. Hâlikın ellerinden henüz doğmuş olan tabiat her tarafa yaratıcısının ismini saçıyordu. O zamandanberi asırların pası altında gizli kalmış olan bu isim ışıkla alevlenen yüzler gibi eserlerin üzerinde parıldıyordu. İnsan geçmişte yalnız sana doğru yükseliyor, duâ ve niyazlarını doğruca babasına sunuyordu. Sen de ona benim ve buradayım diye cevap veriyordun.

*
* *

Uzun zaman sesin bir çocuk gibi onu öğretip yetiştirmek lutfunda bulundu. Ve uzun zaman elinle onu sevketmek istedin. Kaç defalar şanlı azametinin hâlesi içinde Sernor vadilerinde, Membre meşeliklerinde, Hdrlb çalılıklarında veyahut Musanın İbrani-

lere yüksek kanunu dikte ettirdiği hayretli tepeler üzerinde kendini ona gösterdin. Yakubun çocukları, bu ilk doğan insanlar tam kırk sene ellerinin ihsanlarını kabul ettiler. Hatiften ve canlı seslerle onların ruhlarına çarpıyor, gözleri önünde mucizelerinin sesile onlara hitap ediyordun. Seni unutur gibi oldukları zaman yeryüzüne inen meleklerin onların sapkın kalplerinde hatıranı uyandırıyorlardı.

Fakat nihayet kaynağından uzaklaşmış bir ırmak gibi çok saf olan bu hatıra da akışında bozulmağa başladı. Bu ihtiyarlamış yıldızın parlak şualarını, zamanların karanlık gecesi derece derece küsufe uğrattı. Artık konuşamaz oldun. Asırların eli, nisyan bütün eserlerine hakkedilmiş olan büyük ismi yıprattılar. Geçen asırlar imanı sararttı. İnsan da dünya ile senin arana şüpheyi yerleştirdi.

* * *

Evet Tanrım, bu dünya zaferine göre ihtiyarlamış, ismini izini ve hatıranı kaybetmiştir. Onları tekrar bulmak için, koşusu içinde dalga dalga günlerimizin ırmağı boyunca çıkmamız lâzımgelecektir.

Ey tabiat ve sen gökkubbesi, güz beyhude sizi temaşa ediyor, heyhat Allahı görmeksizin insan, boşuboşuna mabede hayran oluyor, yakıyor, semaların çölünde beyhude binlerce güneşin esrarlı cevelânını takip ediyor. Fakat artık onları sevk ve idare eden eli tanımıyor. Ezelî bir harika olmaktan çıkıyor.

Onlar şüphesiz dün parladıkları gibi bugün de parlayacaklar. Onların şerefli yolunun sizden başladığını kim biliyor?. Parlayan ve kuvvetini arttıran bu meş'ale dünya üzerine ilk defa mı doğmuştur? Bunu kim bilebilir? Babalarımız da ilk dönüşünün parladığını asla görmedikleri gibi ezelî günlerin esasen ilk günü olmazki.

Ülûhiyetin boş yere manevî âlemi üzerindeki büyük tahavvüllerile huzurunu ilham etmeğe çalışıyor. İnsanlar imparatorluğun elden ele dolaşarak bir asadan diğer bir asaya geçişinin sence bir eğlence mevzuu bir oyuncak olması da beyhudedir. Hayatın germiserdine (Wicissitude) alışan gözlerimiz zaferden kendileri için soğuk bir itiyad edinmişlerdir. Asırlar, taliin büyük darbelerinden o kadar çok görmüştür ki manzara artık köhnemiş, uyuşmuş insan da uykuya dalmıştır.

* * *

Uyandır bizi ulu Tanrım. Söyle, değiştir dünyayı. Yokluğa bereketli sözünü işittir. Tam zamanıdır. Kalk artık bu uzun istirahattan çık, bir başka kaostan (Chaos) başka bir kâinat çıkar, ölü gözlerimize başka manzaralar, dalgalı ruhlarımıza diğer mucizeler lâzımdır. Semaların nişanını değiştir, o bize bir şey söylemiyor. Şaşkın gözlerimiz önüne yeni bir güneş fırlat. Şerefli zaferine lâyık olmaktan çıkan bu eski sarayı yık, parçala. Gel, gel artık kendini kendine göster ve bizi inanmağa mecbur et. İhtimal ki ıssız sahalarda güneş kâinatı aydınlatmaz. Olduğu saatten evvel bu manevî güneşin küsufe uğramış ışıkları derece derece düşünceyi aydınlatmaktan vaz geçecek, ve bu büyük meş'alenin harap olduğunu gören gün kâinatı ebedî bir geceye daldıracaktır. O zaman sen de faidesiz eserini kırıp geçirmiş olacaksın. Onun yıldırımla vurulmuşcasına dağılan yıkıntıları kurundan kuruna diyecekler:

Sadece ben varım. Benden hariç hiç bir şey mevcut olamaz. İnsan bile inanmaktan vazgeçince varlığını kaybetmiştir.

Vatan sevgisi örneklerinden:

ANBARCIKLI HIDIR BABA

M. Kâmil TOPPARA

Geçen yıl Tefennide, Anbarcık köyünden Hıdır baba ile aramızda şöyle bir muhavere geçti. Eskiden tanıdığım Hıdır babayı evimin önünde görünce:

— Buyurun Hıdır baba, seni hangi rüzgâr attı.

Sözüme karşılık:

— Ziyarete geldiydim, dedi. Ve ilâve etti: Asker oğluma mektup ve para yollıyacağım. Mektup yazıldı ama; zarfın üstünü beceremediler.

— Peki, hele bir otur, dedim.

Kapalı gördüğüm göğsünde, en aziz emanetlerin saklandığı kasalar gibi, mühim bir servetin bağrına yapışık olduğunu sezdim. Mektubu kendisinden istedim. Çıkardı. Belli ki bu baba çoktandır mektup yazamadığı oğluna hasrettir. Az haneli köyde bin müşkülâtla yazdırabildiği mektubu kaybetmekten sakınmış ve dolayısiyle o mektubu en hayatî ve ılık yeri olan göğsünde saklamıştı. Mektup okunmıyacak bir yazı ile yazılmıştı. Hıdır babadan oğluna ait malûmat istedim. Ailesinin ve üç çocuğunun sıhhatta olduğunu altı kilelik anasonun ucuzladığı için satılmadığını ve bu sefer ancak beş lira gönderebileceğini söyledi. Ben de bunları oğluna yazmak ve mektubu yeniden tertip etmek için hazırlandım.

Bunları yazdıktan sonra daha neler yazdıracaksın dedim. Hıdır baba:

— "Ağabeyisi seferberlikte kaldı. Oradan gelenler onun çok kahramanca döğüştüğünü söylediler. Oğluma yaz; alnım eşe dosta ak oldu, ağabeyisi gibi olsun döğüşmesini ve ölmesini bilsin, eğer kendisi gibiler azalırsa bende giderim„ demesinden kuvvet alarak askerlik vicdanıma emniyet veren Hıdır babaya "varol Hıdır baba sana sıra gelmez inşaallah; bu yaşa gelinceye kadar millete hizmet ettin; senden geçti artık, biz genç kardeşlerimizi icap etmedikçe öldürmeyiz. Sağlıklarını koruruz. Zamanı gelince yalnız oğlun Mehmet değil; her Türk çocuğu istiklâli uğrunda ölmesini sever.

Hıdır ağa: "Sağol beyim, biz hep sizlere güveniyoruz, Mehmet sağ kalır ve gelirse görüşürüz, ölürse ağabeyisi gibi yüzümü ak etsin; ona öyle yaz emi dedi.„

Karşımda bir heykel sükûnetiyle oturan bu asırlık vakur babanın sakalı çatık ve asık tunç çehresinde gün altında, hâlen tarla süren nasırlı ve kuvvetli ellerinde saklıyacağı emanetleri bana verdiğinden açık kalmasına beis görmediği arslan göğsünde vatan bekçiliği yapan gençlerin alevli azimlerinden daha enerjik bir emniyet okudum. Ölmüş oğlunun kendisine yadigâr bıraktığı ak alnı, 327 li biricik mesnedi olan Mehmedine riyasız içten bir sevgi ile bırakmak istemektedir.

Kalbinin üstündeki, belki bütün köyden borç edinerek aldığı beş lirayı ve mektubu Trakyadaki oğluna gönderilmek üzere postaya verdikten sonra köyüne dönmek isteyen bu kahraman babaya bir kaç gün yine bende misafir kalmasını rica ettim.

— Evde erkek ben varım. Köyüme

BURDUR'DAN ÇİZGİLER

Geçen sayıdan devam —

Yazan: İBRAHİM ZEKİ

— E —

Burdur her yaz murada erer. Bu eriş, vefası âşıkların bir anlık (aşk felsefelerine) benzemez. Bir tekâmül devresine tâbidir. Bahçelere baharı bırakan mevsim katarı, göle doğru yoluna devam eder. İkinci istasyon bağlardır. Burada (yaz)ı bırakır ve geçer.

Yaz, bağlara müjdesini kirazlar, vişnelerle verir. Bu meyvalarda canlanan dâussıla asmalara kadar iner. Ve onlar geniş iç çekmeleriyle sabırsızlanırlar.

Uzun, heybetli ceviz ağaçlarının kolkola girdiği yerlerin serin gölgeleri, bahçelere doyan Burdurluya ikinci bir kucaktır. Kiraz ağaçlarının şehvetli dalları arasında yaşanılan âlemler, yerlerini üzüm âlemlerine terkederler...

....

Salkımlara (ben) düşmesi şehirde, bir dedi-kodu salgını gibi dilden dile taşar. Gözler bir sevinci, yürekler bir sevgiliyi kucaklar...

....

Geniş meydanlarla, yer yer düğümlenen yolların ortalarında, yanan dudaklara serinlik iksiri veren kuyular, ezelî hülyalarının dalgalarındadır.

Tahta kapıların, gün görmüş insanlar halini alan suratları içe dönünce, bir yeşillik denizine dalınır. Asmaların emzirerek büyüttüğü üzümler davetli bakışlarla arzulanırlar...

Bağlar Burdura taze bir hayat verir. Şehir onlara her gün taşınır. Ömür kâsesini her gün ondan doldurup, doldurup içer...

Eylûl Burdura sonbaharı değil, bir düğün getirir gibi gelir. Bağbozumu, asmaların gözyaşına, Burdurlunun gülüşüne şahit olur. Küfeler salkımları pekmez tavalarının içine ve onlar pekmezi nemli ambarların ezelî küplerine taşırlar. Sabahlara kadar devam eden pekmez kaynatma dernekleri, eylûl sonunda kazanlar altında kül olan odunlar gibi bir (hiç) olur. Ve yeni senenin bereketi dillerin tasbihinden (inşaallah) ile kalplere gömülür...

— F —

Göl, Burdurun denize hasret taşıyan duygularını kuvvetli bir maharetle

---

döneyim. Sağolasın beyim dedi.

Memleket davalarımızda evlâtlarının yalnız ak alın için yiğitçe boğuşmalarını ve kahramanca ölmelerini isteyen bu baba yalnız genç yaşlarda değil erkekliğini yüz yaşından sonra bile bırakmıyarak uçurumlar yamacındaki köyüne avdetini istedi. Bu ihtiyarın yüzü Türk milletinin ve vatanının ebedî istiklâline muhteşem bir örnektir. Sinesinde asırlardır hüviyetini değiştirmeden yaşattığı cihangir bekçilerine güvenen Türk yurduna el uzatışı dünya tarihine göz kamaştıran bahadır bir kavimden, parlak ve yeni zaferler ilâvesine vesile olacaktır. Türk vatanına dokunmak isteyenler, görüştüğüm bu Hıdırların nasırlı ve kuvvetli parmaklarını boğazlarında göreceklerdir. Hıdırların varlığına istiklâlini dayayan Türk milleti; huzur ve emniyet içindesin: Kutlu olsun....

PARAŞÜTÇÜNÜN DUYGULARI

Öğretmen: MEHMET KAYALI

Aziz ve şerefli vatanın lekesiz, saf ve neş'eli bir günü...:

Güneş; tatlı ışıkları ile; ovalara, dağlara, ağaçlara, kuşlara..., tabiat varlıklarının ezelî hâkimi insan topluluklarına..., her şeye nüfuz ederek yayılıyor. Ruhlara ılık bir şerbet hazzı duyura duyura yükseliyor....

Vatanın neş'eli kuşları yeşil obalar halinde buğulanan şen ormanlar üstünde uçuşuyorlar.....

Engin tarlaların arasında tabiatle konuşan mes'ut ve rahat insanlar.. görünüyor.....

Sonsuz mavilikler ülkesinin, ayyıldızlı bayrağını keskin, çelik, kahhar göksünde taşıyan kanatları süzülüyor....

Hava duvarlarını yararak, medeniyetin ve zaferin en son kalesi olan bu gövde.., daima ilerliyor.., sert ve hırçın uğultular arasında çelik pervanenin çelik çalışmaları işitiliyor!... Dikkat!...

İşte yıldırımdan daha keskin, şimşekten daha hızlı bir gölge derin boşluğa uçuyor... Paraşüt açılmıştır...

Bu uçan gölge; Türkün yer zincirinden kurtularak, eşsiz gücünü kaynaştıran ve taşıran mavi denizin varlığına atılmasıdır.

Bu atlayış da; cihan tarihini hercümerçten, yuğuran Türk ırkının gök yüzünde hamurlaştırarak kendi kudretine ramedeceği vardır.

Bütün geriliklerin uçurumlara fırladığını, miskinlik ve korkunun nisyan bulutları arasında eriyerek katralar halinde karatoprağın kara bağrına gömüldüğünü ifade eder.

Bu atlayış; Türk azminin şahlanması, havacılık aşkının ulvîleşmeşi, Ata ruhunun göklerde sembolleşmesidir.

Bu uçuş da; Türkün ebedîliği yolunda taze bir hız yarattığını gösterir.

Türk; düşmanını karada; daima karşıladı ve yendi..., Türk; düşmanını denizde, daima karşıladı ve yendi...

Türk; düşmanlarını havada daima karşılıyacak ve yenecektir.

— "Paraşüt açılıyor„; Paraşütçüyü dinliyoruz:

şosalar, Burdura yeni yeni insanlar getirir.

Tren Burdura gün aşırı âşina insanların senfonisini çalarak gelir,gider. İstasyon, kampana seslerile burkulan kalplerin heyecanla çarptığı yer olur ve Burdur oradan nasibini alır, verir. Bu zamanlarda istasyonu Burdura getiren bulvar çeşitli arzuların peşinde dalgalanır. Bu dalgalar yolun iki tarafını yeni yeni örtmiye başlıyan modern, tipik binaların pencerelerinde sükûna erer.

Bulvar, Cumhuriyet meydanının beş yolunun bir tanesidir. Geniş meydanın en hâkim yerinde şu levha göze çarpar; Halkevi...

Meydanın ortasında geniş çemberine sularını yosunların kadifesinden süzen sun'î kayalık meydana serinlik şebnemleri dağıtır.

Bu bölge Burdurun enerjik bir meş'alesidir... Şosalar gözü okşıyan biçimleriyle gülerler... Ve bu yollarda zaman zaman rüzgâr yerine toz eser...

— Devam edecek —

(Oh!... Uçuyorum..., uçuyorum.. Artık!... Ruhumun coşkun hızlarını esir eden, benliğimin sonsuzluk semalarını karartan topraktan kurtuldum... Oh!...

Selâm gök memleketi sana!..

Selâm.... Kahraman Atanın ruhu!..

Selâm!.... Türkün vatan göklerinde ebediyen tutuşacak olan alev bakışlı güneş!....

Selâm!... Yurdumun taze ve nemli nefeslerini göğüslerinde nazlı bir vedia gibi taşıyan temiz bulutlar!.... Şimşek yeleli, fırtına kanatlı rüzgârlar selâm sizlere de!.....

Sesinizi duyuyorum.., — Evet bu seslerde; yurdumun dört bucağından toplıyarak bana getirdiğiniz taze sevgi ve muhabbet buseleri duyuyorum.....

Nedir o? Çelenk mi?

En kahraman, en ulu milletin genç evlâtlarının azimlerinden, yükselme aşklarının ölmezliğinden örülmüş çelenk değil mi o?...

Evet, evet... Enerjik gençlik!... Siz bana bir avuç çiçek demeti yerine; pulat kalplerinizi sunuyorsunuz...

Geliniz kalpler geliniz!.. kalbime yaklaşınız..., dinleyiniz onu....

Ne kadar umutlu çarpıyor, tıpkı kalpleriniz gibi....

Evet... Çünkü Türksünüz, yanımdasınız!.. Ve daima yanımdasınız!...)

* * *

Geçmişin efsanelerini bir tılsım halinde saklıyan zengin ve uçsuz, bucaksız ufuklar!... Açılınız!.

Atamın, Atalarımın asîl ruhlarını; güneşimin ve ayımın alevden ve nurdan ışık demetleriyle tüllendiren ve saklıyan ufuklar!...

Selâm sizlere de!...

Açıl önümde tarih!... Meş'aleni yak, ihtiyar gözlerini sayfaların üzerinde gezdir. Zavallı, mazlum milletleri; zalim, amansız kralların pençesinden kurtararak hüriyet ve medeniyete ulaştıran Türkü bul...

İşte o Türk benim!...

Boş sayfalarını; altın kalemle doldurmak için bekle!..

* * *

Toprağa yaklaşıyorum.. Sevgili toprak! Sana da selâm!. Haydi bana göksünü aç!. Sana melekler diyarından, ebedîlik ülkesinden selâm ve sevgiler getiriyorum..;

Sıcak yüzlü güneşin lekesiz, sarı ışık demetlerinden olgun bir çelenk getiriyorum...

Ey yurdumun sakinleri!.. Benden kaçmayınız!. Sizleri yükselteyim geliniz!..

Bilseniz oraları ne kadar güzeldir! Orada; kararmış, ileriliğe susamış ruhlarımız her an taze bir hız kazanacak, damarlarınızda dolaşan asil kanınız çelikleşecek, ülkünüz ve vatan aşkınız ölmezlik kadar mukaddesleşecektir!....

* * *

Türk genci! İşte seni bekliyen nöbet!.

Göklerimizin kilidi; senin amansız uçuş azminin kahredici çekicile dövülerek çelikleşecektir!.

Haydi iş başına!....

— YURT KÖŞELERİ —

A. Refik ÇOKŞEN

Kıymetli ve olgun yazılarla yüklü Burdur mecmuamızda, bundan önceki yazılarımızda, Bay Münir Pamukçuoğlu köylerimizi yakından tanıtmak fedakârlığını üzerine almıştı. Maalesef bu faydalı çalışma lüzumu kadar devam ettirilemedi. Evvelki sayıda Hüseyin Gülyurdu bu noktada esaslı ve temiz isteklerini ileri sürdü. Bu eksikliği sezdirmemek üzere köylerimizi tanıtmak yerine Burdur'umuzun tarihini aydınlatmak üzere faaliyete geçti. Bu feyizli çalışmanın da ne kadar devam edeceğini kestirmek mümkün değil. Yurdu tanıma ve tanıtma bakımından hayırlı bir öncülük eden bu arkadaşlara ben de aciz kalemim, dar görüşümle yardım etmek istedim. Geçen sene sayın Halkevi reisimiz Feyzi Bayraktar ile köycülük kolu reisi Osman Erkazancının bana temin ettikleri köy gezilerinden kuvvet alarak köylerimiz halkından edindiğim malûmat ve fikirleri burada yazmağa yeltendim. Yazılarım, temiz bir isteğin mahsulü telâkki edilirse ne mutlu!...

— AZİZİYE —

(Sertaç - Sarıtaç - Aziziye)

Bu üç kelime etimolojik ve filolojik bakımdan bu köyün güzelliğini işaret etmektedir.

1 — Sertaç: Aslında Hüseyin olan Arif ağanın babasına ait bir isimdir. Köyü 1859 - 1860 tarihinde yeniden kuran bu adamdır. Fakat Arif ağanın evi yanında bulunan taş dibek ve köy içinde bulunan taştan eserler bu köyün eskiden Romalılar veya Yunanlılar tarafından karulduğuna şahittir. (Aziziye karakolu önünde üç kadın resmini taşıyan bir taş mevcuttur.) Aslında Hüseyin olan bu adamın Sertaç lakabını kazanması şahsî kabiliyeti, iktidar, zekâsına mı? Yoksa intihaptaki kudretine mi? Delildir, bilmiyoruz. Sertaç kelimesi Hüseyin ağanın veya köyün güzellik ve kıymetine ait bir işaret, delil olduğunda fikren tereddüde uğranırsa da köyün güzelliğinin, diğer köylerde bulunmıyan hususiyetlerini yakından görenler baştacı mânasına gelen bu kelimenin köye ait olduğunda şüphe etmezler. (Hususiyetlerini yazacağız)

2 — Sarıtaç: Bu kelime Sertaç kelimesinden bozma bir kelime olmak ihtimalini taşımaktadır. Fakat tetkik edilirse bu halk etimolojisinde de köyün kıymet ve güzelliği bariz surette göze çarpar. Şöyle ki:

Sarı kelimesi taçlarla birleştiği zaman hemen daima altın kelimesine izafe edilmiştir. (Edebiyatta, tarihte bunun misalleri vardır.)

Sarıtaç'ı altıntaç olarak alabiliriz.

Altıntaç: İşte bu köyün, değerini, güzelliğini, hususiyetlerini çerçeveliyen sembolidir, farik vasfıdır.

Bu isim bu yere köylüler tarafından hakikaten sevilerek, bilinerek verilmiştir; zira köy sarı başakla dolu ovasıla zengin ormanlarile bu isme hak kazanmıştır.

3 — Aziziye: Köyün bu ismi almasında muhtelif rivayetler vardır.

A) Köy kurulduktan bir müddet sonra suyu, havası, tabiî servetleri nazarı dikkati celbetmiştir. Bir zamanlar Abdülaziz'in bahriyeye ve askerî

. . . . . .

Burdur Mecmuasına

Akşamla yatan, güneşle kalkan
Çocuğum,
Sana, ne cenubun yabancı iklimlerinden,
Ne de şimalin beyaz ayısından
Bahsedeceğim.

Akşamla yatan, güneşle kalkan
Çocuğum.
Bahsetmiyeceğim sana
Medar kuşlarından,
Mine kakmalı Singapur postalarından
Biliyorum sen onlardan uzaktasın..

Akşamla yatan, güneşle kalkan
Çocuğum.
Yüklü kağnıların iniltisini dinle;
Tok öküzlerin tevekküle dalsın.
Âlem semalarda varsın oyalansın
Sen, gökler kadar derin içinde dolaş...

Akşamla yatan, güneşle kalkan
Çucuğum.
Göz yumulmadık sabahlara mı âşıksın?
Fersah, fersah uzanıyor gözlerin.
İnanıyorum sende var
Donkişotluktan uzak maceralar,
Asırlaşmış hikâyeler, çözülmedik romanlar...

İskender Kördüğüm

---

teşkilâta verdiği kıymet üzerine fahiş masraflarla bütçe açılmış, Fransadan, İngiltereden istikrazda bulunulmuştur. Bu sırada mevziî gelir olarak memleketin verimli taraflarına el konmuştur. Çok kuvvetli bir ihtimal olarak buraya da el uzatılmış; gerek ormanlardan ve gerekse ziraî faaliyetlerden fayda temin edilmiştir. Böylece Abdülaziz'in bir çiftliği rolünü yapan bu şirin, verimli köye sonraları Aziziye denmiştir. (Bunu teyit eden malûmat vardır.)

B) Malûm olduğu üzere Abdülaziz pehlivandı. Pehlivanları severdi. Saltanatının son günlerinde her türlü siyasî entrika ve rolden âzade Feriye sarayında yaşamıya mahkûm edilmiş, sevdiği pehlivanlarla başbaşa kalmıştır. Binaenaleyh eskiden olduğu gibi bu gün de namlı pehlivanlar çıkaran bu köyü Abdülaziz'in benimsemesi ve bu köye kendi adını vermesi çok kuvvetli bir ihtimal dahilindedir. Bu hususta tarihî malûmatımız olmamasına rağmen yaşlılar bu hususu kuvvetlendirmektedirler.

— Devam edecek —

MEHMED'İN ŞARKISI

HASAN BARLAS

Hoşça kalın:
Anam,
Ninem,
Kardeşlerim!.
Hoşça kalın:
Yaslandığım dağlar,
Uzandığım bağlar,
Yıkandığım ırmak,
Kokulu rüzgâr,
Tozlu yollar!.
Hoşça kalın:
Gölgemi kapan yer,
Sesimi saklıyan gök,
Soyumun gelip geçtiği ev!.
Hoşça kal: Gülsüm!
Hoşça kal: Köyüm!
Ben gidiyorum...
Belki,
Dönüp gelemem..
O halde,
Şimdiden,
Hakkınızı helal edin:
Annem,
Ninem,
Kardeşlerim.
Hakkını helal et:
Ey, sonsuz şefkatini
Almak için bağrını yardığım tarlam.
Hakkınızı helal edin:
Ey, ağzı köpüre köpüre,
Burnuyla soluya soluya,
Gözleri yaşara yaşara
Kanter içinde,
Mudulumun altında
Çiftimi süren öküzlerim.
Hakkınızı helal edin:
Ey, suda kendinize baktınız,
Arkanıza tekeleri taktınız,
Bir kayanın ucunda göğe bakakaldınız,
Ve,
Gölgede vecde daldınız
Diye taşladığım;
Koyunlarım,
Keçilerim,
Kuzularım,
Oğlaklarım!..
Hakkını helal et:
Ey, sabırla beslediğim köpeğim!
Ben gidiyorum.
Ben, gidiyorum...

Çantamda kuru yufka,
Matramda su;
Anamın en'amı koynumda,
Gülsüm bir hatıra;
Köyüm bir manzara!..
Ben gidiyorum..

Şimdi:
Köylü, şehirli;
Cahil, okumuş;
İhtiyar, genç;
Kadın, erkek
Onsekiz milyon arı
Asırların dalındaki balı = İmanı
Yüklenerek hududa uçuyor.
Cephe:
Yer,
Su,
Gök...

Şimdilik,
Vazifemiz bekçilik..
Denizlerde sinir kesileceğiz,
Toprakta, Himalaya'lar gibi uzakları bileceğiz.
Göklerde yıldız olup karanlık pusuları sileceğiz..

Şayet,
Renk, renk
Çeşit, çeşit
Uzak, yakın
İki milyondan hangisi
- İsterse hepsi -
Dümeni kırık bir gemi gibi
Sarhoş,
Deli
Hudutlarımıza başını vurursa;
O zaman:
Havamız başımızda kanat,
Topraklarımız damarlarımızda kan,
Denizlerimiz kalbimizde iman
Ve,
Her birimiz bin arslan

Dövüşeceğiz Hilâl uğruna;
İcabında
Öleceğiz istiklâl uğruna....

Düşman kellelerini
Ba...: biçer gibi
Doğrıyacağım.
Tarlada yandığımda
Testiyi nasıl bağrıma boşaltırsam,
Düşmanın da kanını
Kendi kafatasiyle
Öyle içeceğim...
Top sesi
Yankulanan «kartal» gibi
Bana hoş gelecek..
Vızıldayan tayyareleri
Sazlıktaki Susinekleri gibi
Kuyruğundan tutacağım.
Yetmiş tonluk tankları
Boynuzundan yere vuracağım.
Hele o Paraşütleri
Dalından düşen meyva gibi
Ağzım sulanarak,
Dişlerimle avlıyacağım.
Zehirli gazı mı var?
Onsekiz milyon da buhar..
Gaz, buhar...
Biribirine ne yapar?!..
Denizden zırhlılar mı gelecek?
Onsekiz milyon kaya kesilecek.
Demir mi kayayı delecek?!
Hah!. Hah!. Hah!.
Buna dünya gülecek...

Benim korkum ancak
Sarhoş bir kurşunla yaralanmak;
Aylarca hastanelerde yanmak..
Yarap!
Ya,
Sakatlanmadan sonuna kadar vuruşayım;
Ya,
Huzurunda şehitlerle duruşayım.
Öleceksem,
Şöyle,
Bir şarapnelle
Parça parça olayım.
Ve,
Her zerrem ayrı ayrı dövüşsün.
Düşman!
Dirim bin arslan..
Ölümün her parçası binbir kahraman..
Düşman!
Dirimden kork, ürk;
Ölümden daha çok ürk..
Çünkü karşındaki Türk..

Geri dönerken,
Süngümün ucunda,
Getireceğim yeni bir dünya!
Ve artık,
Güneş, bunalmadan havuzunda yüzecek,
Meyvelerini korkusuz sallıyacak dallar,
Rahat, rahat esecek rüzgâr.
Tayyare korkusu olmıyan bıldırcın
Çalıların dibinde,
Sıcak şefkatile
Yumurtalarını besliyecek..
Kartal,
Ovalara,
Halka halka
Krallığını çizecek..
Tarlalar,
Altın nefeslerini;
Irmaklar,
Gümüş seslerini
Fışkırtacak
Şehirleri,
Köyleri
Hattâ kıt'aları
Demokrasinin gecesi,
Hürriyetin gündüzü
Saracak
Ölümsüz yaşanacak!..
Ölümsüz yaşanacak....

26 / 5 / 1941
BURDUR

YÂD

Ay buludun altında, sen benim içimdesin,
Başım elimde değil dizlerimde olsaydı,
De saçların avcuma dalga dalga dolsaydı...

Nerde bugün sevgimiz sen hangi iklimdesin,
Kimbilir hangi sevda türküsü var dillerde;
Akşamlar ki bir solgun çehredir sahillerde...

VEHBİ KIZILGÜN

BURDUR ZİRAAT DAİRESİNDE

(17 - 18) Sayıdan devam

ABDULLAH AŞÇI

— Ziraatımızı -her yönden- asrileştirmek ve yükseltmek için neler yapılmıştır? Daha neler yapılması gereklidir?

Bu sıraya odaya ziraatla uğraşan köylüler ve birçok da çiftçi giriyor. Ben, ziraat memuru Bay Ahmedin söylediği cümlenin kulağimda kalan aksisedasını deftere geçirmekle meşgulüm. Muhatabım çiftçilerle konuşuyor. Bu konuşma arasında köylülerden birinin "bizim köye gönderdiğiniz harman makinesinin işi biti, getirdim„ dediğini duyuyorum. Konuşmaları onbeş dakika kadar sürüyor ve bana dönüyor.

—" Sualinizi bir daha tekrar edermisiniz?„

Tekrar ediyorum ve cevap veriyor:

—" Vilâyetimizde ziraatı yükseltmek için Vekâlet birçok makineler göndermiş ve halen de göndermektedir. Bu yıl vilâyetimizde bulunan otuz dört eğitmene ziraat dairesi birer pulluk göndermiş ve bunlar muhitlerinde zeriyatın pullukla yapılması için nümune olmuşlardır. Karasabana nazaran pulluğun üstünlüğünü gören köylülerin hemen hemen hepsi birer pulluk edinmenin çaresine bakmışlardır. Pulluk getirtmek için dairemize müracaat eden birçok rençpere azamî kolaylık gösterilmiştir. Şu son günlerde Ziraat Vekâleti çiftçiye yardım maksadiyle on adet orak makinesi göndermiştir. Kemer nahiyesine bağlı muhtelif köylere, meyve ağaçlarında görülen (Ağ tırtılı - Hiponomot) denilen ve ağaçlara hastalık yapan haşerat ile mücadele yapılmak üzere köylü tarafından on tane "tulumba„ alınmıştır.„

— Şehirde ve köylerde amelî ve nazarî, ziraî bilgileri artırmak için halkevlerince yapılabilecek bir vazife varmıdır?.

—" Halkevleri, arasıra köylü münevverleriyle ve kasaba çiftçileriyle çay ziyafetleri tertip ederek hasbihaller arasında onların canlarını sıkmıyacak ve ruhlarını okşıyacak şekilde bir veya iki ziraat mevzuu açmak ve onların işlerine yarıyacak bilgiler vermek suretiyle faydalı olabilir. Meselâ: Anlıyacakları bir şekilde tohum ilâçlanması, pullukla sürmenin faydası, tırtıllarla mücadele, muzir haşerat ve hayvanlarla mücadele, Amerika asması anacı üzerine yerli nevilerin aşılanmalarından doğacak fayda, bağcılık ve toprak işlemelerinde krizme'nin faydaları gibi...„

— Eğitmenlerden istifadeniz oluyor mu?.

—" Vilâyetimiz eğitmenleri kurslarda görmüş oldukları amelî ve nazarî bilgileri - tabiî her türlü - muhitlerinde tafbik ediyorlar ve nümune olmağa çalışıyorlar. Meselâ: Karasaban yerine pulluk kullanıyor ve tohumları ilâçla yıkıyor.„

Burada muhatabımın sözünü kestim. Lutfen, dedim, ilâçla yıkamak nasıl oluyor. izah ediveriniz?

—" Hay, hay dedi. İlâçla yıkamak şu şekilde olur. Bir avuç buğdayı bir kap içerisindeki suya attığımız vakit, buğdayların kabın dibine çöktüğü ve

Sa'dabat'tan Sesler :

SEN GİDİNCE..

Akşamla beraber silinip sen de gidersin,
Lâkin bana sar sevgili cânan! Nolurum ben!..
Bir bilmediğim günde gelir günde gidersin,
Lâkin bana sar sevgili canan! Nolurum ben!..

Günlerce gözüm ağlar, içim durmaz inler,
Kalbim üzülüp, gizlice ruhum seni dinler.
Gözyaşları döktükçe içim belki serinler
Lâkin bana sar sevgili cânan! Nolurum ben!..

BAHAR DUŞUNCELERİ..

— "Can„! Kulakların çınlasın!.. —

Hüsnü anla yanan elâ gözlerin,
Yorgun gözlerime dalmak içündür;
Lebinde titreyen tatlı sözlerin
Gönül edaları çalmak içündür!

Bak! Bugün her taraf gül, çayır, çimen...
Dereler akıyor karşı vadiden.
İşte, gönlümüz de kışa ermeden
Bir pınar başında kalmak içündür!

NECİP PEHLİVAN

---

bir kısmının da suyun yüzünde kaldığı görülür. Suyun üstünde kalanların bir kısmı hastalıklı ve diğer bir kısmı da çimlenme kuvveti bulunmıyanlardır ki bunları tarlaya atarsak çıkmazlar. Bunun içindir ki suyun üstünde yüzenler değil; kabın dibine çökenler yıkanmış tohumlardır. Bu ameliyeye "Tohum yıkama„ denir.

Şimdi ilâçlamak nasıl yapılır bunu görelim.„

Bay Ahmetle konuşmamıza fasıla vermek mecburiyetinde kalıyoruz. Zira bir iş için parka iniyoruz. Muhatabım işini bitirerek yanıma geliyor ve röportajı parkta gezerken tamamlıyoruz.

Tohum ilâçlamak nasıl yapılır, bunu izah edecektiniz, diye hatırlatıyorum.

"Ha... Evet, diyor. Tohum ilâçlamak şu şekilde yapılır:

%1 (yüzde bir) nisbetinde göztaşı eritilmiş bir su içerisine -biraz evvel anlattığım- yıkanmış olan buğdaylar atılır. Bunlar dört ilâ beş dakika kap içerisinde kalır. Çıkan buğdaya "İlâçlanmış buğday„ ve bu ameliyeye "İlâçlama„ denir.

Bunun faydası, yıkanmış buğday üzerinde bulunan mantar hastalığı mikroplarını öldürmesidir.„

Suallerim bitmişti. Zaten ben de öğreneceğimi öğrenmiştim. Müsveddeleri koltuğuma sıkıştırarak yürüdüm. Tabiî ayrılırken de "teşekkür ederim, allahaısmarladık„ demesini unutmadım..

Diyarbakır'dan Siir'de bir seyahat

(O gün ve bu gün)

A. ŞERMET

(335) bir kış günü yolda,
Hastalanıp kaldım, bir karakolda!..
Hararet çıkınca, otuz sekize!..
Neyapayım, dönüp geldim merkeze,
(Diyarbakır)da bir gece yatarken,
Hem de boram, boram bir kar atarken,
Kapı çalındı bir ses eşidildi!..
İvidi (1) bir Tel var açın, denildi!..
Dedim, geç vakit bir hayrolsa gerek,
İndim kapıya tir, tir titreyerek!..
Talia bak, çıktı mevsimin fâli...
Şundan ibaretti (Tel) in meâli:
«(Siird)e git, başla hemen teftişe»
«Tercihet bu işi eldeki işe..»
«Kasada bir (açık) varmış ilk önce»
« Tetkikata giriş, bildir, bitince.»

* * *

Vazife her şeyden mukaddes dedik,
Samimî hürmetle emre baş eğdik...
O zaman ne köprü vardı ne şosa!..
Yolculuk dendi mi? Alır bir tasa!..
Araba bulunmaz, bulunsa gitmez,
Zemheride herkes cesaret etmez!..
Mâni idi bunlar geştü güzâre,
Ram oldum verdiğim kat'î karare...
«Mardin» kapısından çıkarken, biri!..
Dedi: fena olmaz dönseniz geri...
Sisten görünmiyor hiç uzak, yakın,
Yollarda kurt vardır kendini sakın!..
Değilim yalınız, gelen var dedim,
Sürdüm atımı hem silâhdâr idim..
Giderken bakmadan dönüp arkama,
Yetişti köprüde bir genç Jandarma,
Dedi: Bay! Müfettiş değilmisin sen?
Seninle gidecek muhafızım ben...
Bilemedim vaktı, geç kaldım biraz,
Gidelim havaya pek amel olmaz!..
Bıraktım atları bir an eşkine..
Ulaştı köylüler doludizgine...
Kestik beraberce haylı mesafe..
Gittikçe karanlık bastı etrafe!..
Ardınca başladı müthiş bir tipi!..
Gevşedi sabrımın çözülmez ipi!...
Ne ise, zararsız geçti hâdise,
Verilmiş sadaka varmış meğerse...
Dedim: yakın bir köy var mı burada?
İnsek, konuklansak akşam orada...
Dediler: köylüler, bize gidelim,
Bu gece biz size hizmet edelim..
Misafir, sayılır bizce bir uğur..
Bulunur yiyecek, Tarhana, Bulgur..
Verimiz var iyi, kötü yatacak,
Boldur köyümüzde kışlık yakacak...
Düştük önlerine icabet ettik,
Vardık köylerine bir eve girdik,
Açtılar bir oda görsen ne hoştu?
Hem sıcak, hem temiz, hem de mefruştu...
Oturmuştuk birer köşe, bucağa..
Biri geldi Muhtar kalktı ayağa!..
Dedi: Babam; bu... Yüz onbeş yaşında!..
Konuşunuz daha aklı başında!...
Dedim: Otur, baba, ocağa yakın..
Dedi: Yaklaşamam gücenme sakın.
Sundum bir sığara, çaktım kibriti,
Dedi: Eyvallah, ne hoştur lezzeti!..
Hâl, hatır sorarak, sohbete daldık,
Menkul kıssalardan hıssalar aldık...
«Kırım» harbinde başçavuşmuş meğer!..
Anlattı mâziyi hep birer, birer,
Çıkardı cebinden bir defter açtı,
İçinde ne varsa ortaya saçtı!...
Çok geçmedi, ocak sönmüştü.. Biraz..
İlişti gözüne yaptı bir piyaz!...

- Devamı var -

(1) İvidi - Müstacel

HALİT ASIM ve BİZ..

İbrahim Zeki BURDURLU..

Mayıs gecelerinin mavisi... Günlerin, uçuk, saf aşklar dolu ikindileri... Sürurü bol, sermestisi gözlere dökülen akşamlar... Ve aşkla çarpan bir kalbin ümit tomurcuklarını topraktan koklamak için sızılarla oynaşması...

Geçen yaz, Halit Asımın sarı çehresine dökülen şiir gölgelerinin altında Burdur için kıymetli, aziz bir varlığın boy attığını gördüm... Sürrealist şairle, ikindilerin kucaklarığı gölgelerde san'attan konuşmuştuk. O hep varacağı menzilin, kendisi için hazırlanmış bir mekân olduğundan bahsederdi...

Gece ortalarında kimsesiz kalan sokaklarda bir adım sesi Halide neleri hatırlatmaz. İçinin armonisi yalnızlık ve dört duvar manzarasile kaplıydı.. Şiirlerini, doyurulmuş rayihaların hisse bıraktığı intibalar gibi, koklıyabilirdim. Onlar da renklerin en ince nüânsları, alışılmış bir hava gibi insana yükselir ve zekâ, sızılarla harap olan bir kalbin yıkılış istihalesini görmekte tereddüt etmezdi... Bu acı dekorları Halit herkese gösterdi. Anlıyanlar ise "Ömür„e bağlananlar oldu..

Burdur, bir bahçıvan şefkatile yetiştirdiği fidanların meyve verme mevsiminde övünse haklıdır. Fakat, bir fidanın kurumasındaki burkuluş, kekri usaresini acaba nereye dökecek.. İşte Türk edebiyatına yeni ve lekesiz safiyetle, iddiasız fakat orijinal şekillerle giren Halit böyle oldu. Onun ölümüne düşündük... Onun ölümünde bir felsefe cereyanı aradık...

* * *

Halit Asımdan mektup bekliyordum.. Bu mektuplarda tahayyül ettiğim şiiriyeti bulmak arzusunu yaşıyordum.. Tesadüf beni Servetifünun nüshalarında bekletti... Birinde "Gölgesini bulan şair„ "Halit Asım„ dan bahsediliyordu. Cavit Yamaç bu yazısında genç şairin hayatı terkettiğini haber veriyordu.. Gözlerim yandı, içim dondu ve yüzüm yaşlarla ılıklaştı...

"Gençlik„ gazetesinde onun kitabı için yazdığım bir yazıda "Fal„ şiirini ele almış ve bunun çözülmesinin acılığını sezmiştim... Düşündüğüm nihayet başıma gelivermişti...

Bir ölümün insan üzerine serptiği bol ilhamların ifade edilmesindeki kısırlık ne kadar kuvvetlidir. Bu kuvvet de müstesna şahsiyetlerin kalemleri içlerile uyuşmuşsa da kalem gene sathiliğe merdiven kurmuştur. Lâkin, ölümü gözlemek, ölümden bir şeyler ummak, toprakta soğumak gibi temayüller insan zekâsını zaman zaman kuran fikirler olmuştur.. Yazılanlar saf bir özleyişin hisleri, tesirini göstermiştir.. Halit de bu vadinin çocuğu idi. Hallerinde o yeri özliyen bir arzu demeti vardı. Bu demette hayat bir çığ tanesi idi. O da öksürüklerin acaip hararetinde ruh oluverdi.. Bu oluş bizleri boyatan bir istidadın kıymetli kaleminden ayırdı. Şiir vehimsiz kaldı. Ve hayallerin önünde gül demetliyen kızlardan gül, aşk bahçelerinden meyve isteyen kalmadı. Makinalaşan asrın romantik aşkları Halitte vardı. O:

"İnsan âlemde hayâl ettiği nisbette yaşar„ mısrasına gönülden bağlanmıştı...

ÖMÜRDEN PARÇALAR

YAĞMUR

Üstünde aklımın tüy ve yaprak
Gibi kaydığı bir kanlı nehir,
İçinde sayıklar hep o sihir
Zümrüt mesafelere ulaşmak..

Elemin karlı başı yorgundur,
Süzülmede dudaklardan vehim,
Alnımın ateşindedir elim,
Soğumak düşüncesi bu yağmur..

- UYKUSUZLUK -

Soyunmuş bâkir lezzetler içip,
Mavileşen mütevekkil gece.
Uçan tenha tenha dünyaların, garip,
Biçare yalnızlığı devlerde..

Meyvelerin altın ahenginde,
Saçları tutuşan hatıralar.
Masalların son dağ eteğinde,
Terkedilmiş mahrum evliyalar..

KADER

Biz en güzel maceralarda uyanıkken
Bir veda sayıklamasında söylenecek adımız..
Varsın bir ömür vakit kalsın sabaha;
Soğuk membalarda geçen vaktımız,
Tekin olmıyan pınarlar gibidir.
Çılgın ayaklarile içimde rakseden,
Mübarek ölülerdir.

YOLCULUK

Unut evine giden oydu,
Yıldızları ve renkleri unut.
Gideceksin gözlerin yumulu,
Bir kilit dudaklarında sükût..

Orda karanlık, toprak ve sükûn,
Rüyalarında uçan kuştüyü.
Yolculuk.. Ömrün, bitmiyen uykun,
Yolculuk.. Mermerlerdeki büyü..

NASİP

Keskin ve zalim atmosferi,
Etlerimin sinmiş yasıma.
Damlasın nasibim tasıma,
Dinmesin uzlet çeşmeleri.

Bir böcekler panayırıdır.
Damarlarım... Ve kemiklerim.
Büyü deynekleridir derim,
Ömrüm yıldızlardan ayrıdır.

OCAK ALEVİNDE

Dünyasız günahlar, tarla ve tohum,
Olgun temaslara kapalı ahret,
Kendi ölümüne ağlıyan uykum,
Bir ölü çiçekler yığını cennet.

Her tahayyül dişi her heves oyun,
Kalp muti, kayıtsız ve memeler hür.
Parlak kuştüyleri ılık cenubun,
Bir kucak hararet odamda büyür.

Halit Asım

Öğretim ve Eğitim işinin aldatıcı cephesi

Yazan: FERİT ÇAMOĞLU
İlktedrisat Müfettişi

Esas mevzua geçmezden önce, öğretim ve eğitim işinin dayandığı prensiplerin anasını teşkil eden iş mefhumunun münakaşasını yapmağı faydalı ve hattâ zarurî buluyoruz:

İş; muhtelif terbiyeciler tarafından başka başka tarif edilmiş ve buna göre programlarda yer alarak tatbikat sahası bulmuştur. Biz bu yazımızla, iş mefhumunun bu çeşitli anlayış ve tatbik ediliş meselesini tahlil ve tenkitten ziyade, bugünkü okullarımızdaki realiteden harekete geçerek, işin teşrihini yapacak ve mümkün mertebe tedavî usul ve yollarını araştıracağız. İşin, teorisini ve ideolojisini yapmağı, terbiyeci üstadlarımıza bırakıyoruz.

Bugün okullarımızda daha ziyade iki şekil göze çarpıyor:

1 — İşin bilgi kısmına fazla yüklenerek, çocuğa az zamanda çok şeyler öğretmek, bu işler arasında da bir takım el işleri yaptırmak gayesini istihdaf edenler. Bunlara göre, esas olan bilgidir, müfredatı bitirmektir; iş kısmı boş kalan zamanlarda da verilebilir, çocuk bir şey öğrendikten sonra tatbikatını kendisi de yapabilir, kanaatı vardır. Bunlar, çocuğu terbiye etmek ve onun seciye ve karakterini teşkil etmek için, bu hususta lâzım olan bilgileri vermek kâfidir diyorlar. Daha açıkça söylersek: Çocuk, ahlâksızlığın fenalıklarını öğrenirse ahlâklı olur, iyiliğin faziletlerini öğrenmekle iyi olur, temizliği öğrenmekle temiz olur, fazla okumakla okuma yevki alır iddiasındadırlar.

2 — İkinci grup, çocuğa fazla bilgi vermek, kafasını doldurmak, onu ayaklı kütüphane şekline koymak gaye değildir; esas olan, çocuğu harekete, faaliyete sevketmektir, iddiasındadırlar.

Bugün okullarımızda rastladığımız bu iki manzara, ötedenberi proğramların tanziminde büyük rol oynıyan, didaktik materyalizm ve formalizm'e benziyor. Bu iki cereyandan birincisi, mütemadiyen öğretmek, fazla şey vermek, fazla malûmatla çocuğu terbiye etmek ister. Diğeri, çocuğu forme etmek esastır, bilginin kıymeti yoktur, çocuk pratik hayat adamı olsun, müstahsil olsun, o işin mahiyetini varsın bilmesin, der.

Nasıl ki bu iki cereyan ötedenberi kendilerine taraftar bulmuşlar, programlarda hâkim olmuşlarsa, bugünkü okullarımızda da aşağı yukarı bu iki klâsik ve müfrit görüşün hâkim olduğunu ve bilhassa okulun iş hayatında dehşetli rol oynadıkları müşahede edilmektedir.

Önce birinci kısım üzerinde duralım:

Acı bir itirafta bulunalım ki, okullarımızın üçte ikisi bu yolu tutmuşlardır: Çocuğa fazla şeyler öğretmek, onu âlimi kül yapmak!. Bunlar, karakaplı kitabın, müfredatın sıraladıkladıklarını; çocuğun kafasına doldurmak için yıldırım süratiyle ilerlerler. Aman efendim, bu gidişle müfredatı bitiremiyeceğim diye çırpınanlara her gün şahit olmaktayız.

— Devamı var —

Almancadan:

HAZIR CEVAP

Mehmet ÖZGEN

Andrea Tuan Paristeki meşhur nebatat bahçesinde bahçe inşası sanatının profesörüdür. Basit bir bahçıvan çocuğu olan Tuan kendi kabiliyet ve iktidarı ile bu kıymetli mevkii elde etmeğe muvaffak olmuştu. Bahçenin nebatat mektebini zenginleştiren ve bilhassa bununla beraber muhtelif yabancı nebatları Fransada iklime alıştırmak için çalışanlardandır. Bu maksatla bir çok defalar tanımadığı memleketlere seyahatler yapmıştır. Günün birinde bilhassa çok iri meyvesi olan bir incir ağacını itina ile bahçede büyütmeğe başladı. En kıymetli dostu tabiat âlimi Buffon sabırsızlıkla tecrübenin neticesini bekliyordu. Ağaç daha ilk senesinde meyve vermeğe başladı. Fakat yalnız iki tane çok iri meyve görülüyordu. Tuan bunları koparıp bir tabağa koyarak genç bir bahçıvanla meşhur tabiat âlimi Buffonun evine gönderdi. Genç bahçıvan yolda güzel meyveleri arzu çeken gözleriyle müşahede altında bulunduruyordu. Nihayet dayanamıyarak meyvelerden birisini yedi. Buffonun evine geldiği zaman ona mektubu takdim etti Buffon da okumağa başladı. Ve mektupta yazılı iki meyveden ancak bir tanesinin tabakta mevcut olduğunu görür görmez diğeri için sual sordu. Terbiyesiz bahçıyan sıkılmıyarak yediğini söyledi. Talihsiz Buffon bağırarak: Buna nasıl cür'et ettiğini sorunca bahçıvan tabaktaki meyveyi alarak: "şöyle yedim„ diyerek öbürünü de yedi.

YENİ KURRAACEMİ NEFERİ

Prusya kralı 1 inci Vilhelm, ikinci Frederiğin babası, kıdemli askerler için büyük tercih yapardı. Hattâ kendine hususî bir kıt'a yapmıştı. Bu kıt'adaki neferler iri cüsseli ve gösterişli askerlerden ibaretti. Ve ismini de Potsdamer riesengarder (1) koymuştu. Günün birinde genç bir Fransız bu kıt'aya dahil olmak için müracaat etti. Bu genç, neşeli, iki metre boyundaki fransızı, yüzbaşı büyük bir sevinçle kaydetti. Lâkin bu adam fransızcadan başka dil bilmiyordu. Söylenildiğine göre kral onu geri gönderirdi. Fakat yüzbaşı ona bir çare buldu. Kral her yeni gelen kur'a neferine muayyen üç sual tevcih ediyordu. Bunu da yüzbaşı biliyordu. Sualler şunlardan ibaretti.

1 — Kaç yaşındasın?

2 — Ne zamandanberi benim emrim altındasın?

3 — Techizat ve yevmiyeni tam olarak aldın mı?

Bundan dolayı yüzbaşı fransıza ezberden bunların cevabını söylemeği öğretti. Fransız bunu hiç hatasız öğrendi. Kıt'ayı teftiş zamanı gelmişti. Fransız yeni üniformasiyle ilk safta bulunuyordu. Kralın nazarlarına ilk çarpan bu fransız neferi idi. Hemen ona yaklaşarak hiç bir zaman yapmadığı bir şekilde soruların sırasını değiştirerek sormağa başladı. İlk suali şu idi.

— Ne zamandanberi emrim altındasın?

— 31 senedenberi.

Kral hayret içinde kaşlarını çatarak soruya devam etti.

(1) Bizdeki muhafız kıt'ası gibi.

TÜRBEYE DÖNDÜ

Kardeşim Şeref Tiyanşan'a

Hasret ölüm gibidir, vuslatsa ızdıraplı
Kaç yıldır bu derdlerin kahrı göğsümde saplı.

Bir sonsuz karanlığa benzeyen hayat yolu,
Zahmetini değmeyen inkisarlarla dolu.

Huzur için didişmek değilmiş sendelemek,
Yıllarca sarfettiğim faydasız bunca emek.

Bir gün gelir gülerim diye düşündüğüm an,
Birden kaplar ruhumu beyhude bir heyecan.

Sonra tekrar gözümde her taraf siyahlaşır,
Göynüm meçhul derdlerin ızdırabını taşır.

O anda ben ruhumun arzusuna uyarım,
Bambaşka bir dünyanın hicranını duyarım.

Bir an gelir o dünya gözlerimde gülümser,
Kollarını açar da "uzat kollarını„ der.

Benliğim kanatlanır vuslat için can atar,
Karşımda doğan güneş çok sürmez tekrar batar.

Elemden bir kâinat içinde yandı söndü,
Şimdi ömrüm kandilsiz, metrûk türbeye döndü.

Ankara: 30/7/1940 *Nâzım Doğan Erman*

— Kaç yaşındasın?

Nefer derhal cevap verdi.

— Altı ay komutanım.

Kral kızgın bir halde gencin yüzüne baktı ve hiddetle elindeki bastonu yere vurdu.

— Ya sen delisin ya ben dedi.

Fransız cevaben

— Her ikisi de doğru komutanım.

Kral bunun üzerine hiddetle "hayatımda daha ilk defa deli olduğum yüzüme karşı söylenildi„ diyerek teftişi tamamladı. Bu görüşmeler esnasında utanıp kızaran ve anlaşamazlığın izahını yapamıyan yüzbaşıya dönerek nefere evvelâ kendi lisaniyle söylemesine ve altı ay sonra yapılacak teftişten evvel iyi Almanca öğretilmesini söyledi.

HİKÂYE:

PARA ve ALLAH

Abdullah AŞÇI

Remzi efendi daireden çıktı. Bakkala bir beş liralık bozdurarak "Halk„ sigarası aldı. Yaktı. Üstüste üç nefes çekti ve Kendikendine mırıldandı.

— Oh.. Bu sigara fena değil. Senelerdir acı köylü sigarası içe içe boğazıma zifir bağladı.

Eve geldi, ikindi namazını kıldı. Yemekten sonra cebinden çıkardığı sigara paketi karısının gözünden kaçmadı.

— Ne o? Yedi buçukluk sigara içeceğine evine odun, kömür al..

Remzi efendi içinden "Allahümessabirin„ dedi, sesini çıkarmadı. Hayriye hanım kızdı.

— Neye cevap vermiyorsun? Zaten, sen, evinin halini hiç düşünmezsin, yağ var mı, yok mu, odun, kömür az mı, hiç alâkadar olmazsın.

Remzi efendi gene içinden "Çattık belâya„ dedi. Kadın iyice kızdı.

— Herif, sana söylüyorum, niçin susuyorsun?. Bu yaştan sonra bir de saçsaça, başbaşa kavga mı edelim?. Sana varacağıma bir başkasına varsaydım hiç çile çekmezdim. Zaten benim talihim yoktur. Ah anacığım... Anacığım sağ olsaydı...

Remzi efendi artık dayanamadı.

— Ne oluyorsun karı? Hem ben "Halk„ sigarası içmişim sana ne? Tövbe yarabbi; kadınlar ihtiyarladıkça çeneleri gençleşiyor

— Nasıl bundan bana ne? Allahım, sen, beni duyuyorsun ya, haklıyı, haksızı sen bil yarabbi..

— Al bakalım, söylemiyecektim ama; zorla söyleteceksin. Allah seni yanlış yaratmış. Seni "Münkirnekir„ yapmalıymış. Maaşıma beş lira zam geldi. Onbeş üzerinden alacağım. Hah, şimdi rahat ettin mi?

Evveldenberi Remzi efendi, böyle fevkalâdeden halleri hemen haber vermezdi. Aradan bir kaç gün geçer kendi arzusu ile söylerdi. Hayriye hanımın hırçınlığı geçmiş, kocasından, özür diliyordu.

— Ne bileyim ben, daha evvel söyleseydin ne olurdu sanki?. İç iç hakkındır, iyi sigara iç. Biraz tatlı olsun ki içtiğine değsin. Tabiî sen de para veriyorsun.

Hayriye hanım kocasını yumuşattı, barıştılar ve Remzi efendi o gün yatsı namazını kılmadan yattı.

* * *

Remzi efendi postahanede memurdu. Bu Anadolu şehrinde onu tanımıyan yoktu. Remzi efendi müvezzi iken gelen mektupları, telgrafları dakika geçirmeden sahiplerine dağıtırdı. Ara sıra sınıflarını geçen talebelerin babalarına çektikleri telgrafı, gece yarısı olsa dahi evlerine götürür; onlar da bir paket sigara vadederler, fakat Remzi efendi kabul etmezdi. Yerlisinden ziyade bu şehri tanırdı. Umumî harpten sonra müvezzi olarak postaneye girmiş ve iki sene sonra buraya tayin edilmişti.

Onbir sene yedi buçuk lira aslî maaşla posta müvezziliği yapmış, havale memurunun ölmesi üzerine talip olmuş ve on lira aslî maaşla kabul edilmişti. İki ay evvel daireye gelen müfettiş namazında, niyazında ve aynı

zamanda doğru bir insan olan Remzi efendinin terîii için Ankaraya yazmış, bu suretle Remzi efendi "Halk„ sigarasına başlamıştı. Hoca olan babasından fazla dinî kaidelere riayet ederdi. Yalnız havale memuru olduğu vakit sabah namazını güneş doğduktan sonra kılmıştı. Halbuki tam zamanında uyanmışcı. Namazını kılmamış, ufak tefek işlerle uğraşırken mahsus ilk defa güneş üzerine namaz kılmıştı. O gündenberidir ki Remzi efendi sabah namazlarını güneş doğduktan sonra kılmağa başladı. O gün de altı buçukluk tütünü bıraktı, "Köylü„ sigarasına başladı. İki senedir erken uyanmak ve sigara sarmak zor geliyordu. Ekseriya boş vakitlerinde mahalle imamının yanına gider. İslâm dini hakkında sualler sorardı.

— Ee ... Söyle bakalım, hoca efendi, Peygamber efendimiz, Ömeri Faruk efendimizi nasıl müslüman yapmış? Veya, Hazreti Ali efendimiz, Hayber kalesi cenginde ne yapmış?...

Hoca anlatır; Remzi efendi dinlerdi. Çok zaman Hüseyi'nin "Kerbelâ vak'ası„ anlatılırken gözlerinden akan yaşları zaptedemezdi. Eve gelir, yemek boğazından geçmez, yatakta Yezidin amansız düşmanı olur, arasıra da küfrederdi.

— Namussuz Yezit... Gavur bile senin yanında evliya imiş; utanmadın mı?... Yaptığın denaati beğendin mi?.. Adî herif, alçak herif.

Bazan eve geldiğinde vak'ayı aynen karısına, kızına anlatırdı. Karısı ağlardı, kızı bu lâfları dinlemezdi. Oldukça esmer ve çöp bacaklı kız dudağını büker, babasının tabiriyle "Dinî heyecan„ duymazdı. Remzi efendi farkında idi.

— *Devamı var* —

MANİLER

Toplıyan: MUSTAFA DEMİRSOY

Ateşim var gülüm yok
Bülbül olsam dilim yok
Çekilecek dert değil
Ağlamadık günüm yok

Gitti gelirim diye
Gelir alırım diye
Ahdetti yemin etti
Billâh alırım diye

Mezarımı derin edin
Su serperek serin edin
Şu dünyada gün görmedim
Ahirette gelin edin

Bağa indim yürüdü
Üstüne güller bürüdü
Ben bu aşka düşeli
Göğüs tahtam çürüdü

Tarlada limon ağacı
Sevda zehirden acı
Bu derdi senden buldu
Sensin bunun ilâcı

Bahçeye kuyu kazdım
Hem okudum, hem yazdım
Yarim gelecek diye
Kuş tüyü döşek yazdım

Bahçe var evimizde
Üzüm var bağımızda
Üç millik mesafe var
Yar ile aramızda

Camiler, medreseler
Yar geliyor deseler
Bir emanet canım var
Verirdim isteseler

Evimizin önü üzüm
Nerde kaldın iki gözüm
Seni bekliyeyim diye
Bunaldım uykusuzum

Gül kuruttum tas ile
O da bir heves ile
Ben yarimi kaybettim
Bayram ettim yas ile

EVİMİZİN FAALİYETİ

Dil Edebiyat şubesi:

1 — Bu şnbe ilk altı ay içinde muhtelif mevzularda 13 konferanf vermiş ve bu konferanslardan (7800) vatandaş faydalanmıştır.

Aynı zamanda Partimiz vilâyet idare heyetinin seçtiği ev hatipleri tarafından da memleketimizin muhtelif kalabalık yerlerinde ve aynı günde Tefenni, Bucak, Yeşilova kazalarında, Çeltikçi, Karamanlı ve Kızılkaya nahiyeleri ve ağlasun köyünde dünya ahvali hakkında konferanslar verdirilmiş, halk bu sözlerden istifade etmiştir.

Bu kol Burdur adında bir mecmua çıkarmakta iken memlekette iyi ve işe yarar bir matbaa olmaması yüzünden bir müddet inkıtaa uğramış ise de bu defa memleketimizde tekemmüle yüztutmuş bir matbaa ile uzlaşmış, bu dergiyi yaşatmak gayesile tekrar neşrine başlamıştır.

Güzel sanatlar:

2 — Bu kol altı ay zarfında 10 konser vermiş ve bu konserlerden (5000) vatandaş faydalanmıştır. Aynı zamanda evimizde verilen temsillerin müzikli olanlarını ve her onbeş günde bir yapılan aile toplantılarının, balo, nişan ve bütün milli günlerin caz kısmını başarmış ve halka iyi ve neşeli geceler geçirtmeğe çalışmıştır.

Temsil Şubesi:

3 — Bu kol da altı aylık mesaisinde 11 temsil vermiştir. Bunlar arasında memleketimizin altı ilkokulu da müşterek temsiller vermişler ve müteakip günlerde de şehrimize gelen Muhlis Sabahaddin, Raşit Rıza tiyatro heyetleri de güzel eserlerini halka göstermişler, halk fazlasile faydalanmışlardır.

Fazla rağbet gören 30 Ağustos piyesi halka ve askerlere mükerreren gösterilmiştir.

Spor Şubesi:

4 — Bu kolun gençleri her gün voleybol, basketbol ekzersizleri yapmaktadırlar. Burdur-Isparta - Antalya - Denizli atletlerinin iştirakile mukavemet koşusu ve Isparta - Burdur atıcılarile atış müsabakaları tertip edilmiştir. Gölde susporları da yapılmaktadır.

Sosyal yardım Şubesi:

5 — Bu kol memleketimizin yoksullarına ve harice okumak için gidecek olan fakir talebelere elden gelen yardımı yapmakta ve hayır cemiyetlerile işbirliği yapmaktan geri durmamaktadır.

Kütüphane ve Yayın:

6 — Kütüphanemiz her zaman okuyucularına açık bulundurulmakla beraber, her yeni gelen eserler sık sık teşhir edilmekte ve okuyucuların her türlü istekleri yerine getirilmektedir.

Bu defa memlekekimizde bulunan yüksek ve orta tahsil gençlerinden bazılarının yardımlariyle kütüphanemizin rehbere göre tasnif işi işine başlanılmış ve yakında ikmaline çalışılmaktadır.

Kütüphanemizde halihazır (5900) muhtelif eserler mevcut olup Yüksek Genel sekreterliğimizin himmet ve vardımlarile de el'an çoğalmaktadır.

Köycülük Şubesi:

7 — Bu kol havaların müsaadesizliği yüzünden sık sık köy gezileri yapamamış yalnız bir defa gezi tertip edilmiş ve bu geziden köy halkını gerek temsil, gerekse müzik ve sosyal yardım bakımından çok istifade ettirilmiştir.

Bu kol bir köy bürosu açmıştır.

Halk dersaneleri ve Kurslar:

8 — Bu kol yeni açılmış, ilk olarak türkçe okuyup yazma kursu açmış 50 kadar vatandaşa okuyup yazma bu kolun reisi tarafıudan öğretilmektedir.

Ortaokulda ikmale kalmış talebelere fizik, kimya, matematik dersleri gösterilmektedir.

Mes'ul Müdür: H. Hüsnü Onat
Yazı işleri Müdürü: Hasan Barlas
Ayda bir çıkar: Halkevi Dergisi

Basıldığı Yer
CUMHURİYET BASIMEVİ - BURDUR

Seneliği: 100 Kuruştur.

Tanesi : 10 „

Bu sayı : 40 „

Bu sayının çıktığı tarih:
9 / 8 / 1941

TEŞEKKÜR

Burdur İl Halk Kütüphanesi arşivimizde bulunan ve ilki 1939 yılında Burdur Halkevi tarafından yayınlanmaya başlanılan Burdur Halkevi Dergisi'ni, Burdur ile ilgili bilimsel araştırma yapan kişilere kaynak olması amacıyla PDF ve DjVu formatlarında dijital ortama aktarıp yayınlamaya karar verdik (1-26. Sayılar). Böyle bir çalışmayı yapmamızdaki amaç Burdur Halkevi Dergisi'nin kütüphanemizde tek nüsha olması nedeniyle yıpranmasını engellemek ve araştırmacıların ilgili kaynağa ulaşımını kolaylaştırmaktır.

Burdur Halkevi Dergisinden Cumhuriyetin ilk yıllarına ait Burdur ile ilgili folklor, tarih, yaşam, sağlık, coğrafya, edebiyat ve ekonomi gibi konularda önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Burdur yöre kültürüne ilişkin önemli veriler içeren bu derginin dijital ortama aktarılmasında öncülük eden Tarihçi Sayın *Osman KOÇIBAY*'a ve dijital ortama aktarma çalışmalarını yürütüp çok değerli katkılarda bulunan Tarihçi Sayın *Fatih DEMİR*'e, Sayın *Mehmet KILIÇ*'a, Sayın *Salih SAYDAM*'a ve Sayın Şü*krü KORKMAZ*'a teşekkür eder, bu çalışmanın Burdur'a, Burdurlulara, Burdur sevdalılarına ve Burdur ile ilgili çalışma yapan değerli araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim.

Eylül 2014

Birol YILMAZ
Burdur İl Halk Kütüphanesi Müdürü